

Toimintakertomus

2024

1. Yleistä

Suomen sanataideopetuksen seura ry (SSOS) on perustettu 10.5.2003 ja sen kotipaikka on Kirkkonummi. Yhdistys on hyväksytty yhdistysrekisteriin 13.11.2003. SSOS on Taiteen perusopetusliitto TPO ry:n jäsen sekä Suomen lastenkulttuuriliiton yhteistyöjäsen.

Yhdistyksen sääntöjen 2 §:n mukaan yhdistyksen tarkoituksena on edistää sanataiteen ja erityisesti sen opetuksen tuntemusta ja sisältöjä sekä kehittää valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti lasten, nuorten ja aikuisten sanataiteen lakisääteistä perusopetusta, muuta sanataiteen opetusta ja ohjaustoimintaa sekä luoda edellytyksiä sanataiteen harrastustoiminnalle. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys:

- järjestää koulutus- ja kehittämistilaisuuksia
- harjoittaa tutkimus-, tiedotus- ja alaan liittyvää julkaisutoimintaa
- tekee aloitteita viranomaisille
- on yhteistyössä muiden taiteen perusopetusta antavien ja taideharrastusta edistävien järjestöjen kanssa sekä erityisesti sanataiteen alalla toimivien yhteisöjen kanssa.

Yhdistyksen jäsenmaksun maksaneiden henkilöjäsenten määrä vuonna 2024 oli 51. Jäsenrekisterissä henkilöjäseniä oli 96. Yhdistyksen jäsenmaksun maksaneiden yhteisöjäsenten määrä vuonna 2024 oli 16. Jäsenrekisterissä yhteisöjäseniä oli yhteensä 21. Vuonna 2024 seuraan liittyi yksitoista uutta jäsentä, joista yksi yhteisöjäseneksi.

Vuonna 2024 Suomen sanataideopetuksen seurassa työskenteli osa-aikainen (80 %) toiminnanjohtaja OKM:n myöntämän erityisavustuksen turvin. Syksyllä (2 kk) yhdistyksen viestintä- ja hanketyössä oli apuna korkeakouluharjoittelija (HUMAK).

Kirjailijoiden paneeli Sanataidefoorumissa Oulussa 2024.

Kuva: Ari Halonen

2. Hallinto

Yhdistyksen asioita hoitaa hallitus, johon kuuluu puheenjohtajan lisäksi vuosittain neljästä kuuteen varsinaista jäsentä. Hallitus kokoontui kuusi kertaa vuoden aikana. Kokoukset järjestettiin etäkokouksina. Sääntöjen 9 §:n mukaan yhdistys pitää kaksi varsinaista kokousta. Kevätkokous pidettiin 18.4.2024 etäkokouksena ja syyskokous 29.11.2024 Vantaalla.

Syyskokouksessa vuonna 2023 valittu uusi hallitus järjestäytyi ensimmäisessä kokouksessaan puheenjohtajaksi valitun Tiina Åhlgrenin johdolla tammikuussa 2024. Hallitus valitsi sihteeriksi toiminnanjohtaja Ninni Pehkosen ja varapuheenjohtajaksi Monica Martens-Seppelinin. Muut hallituksen jäsenet olivat Elina Mäkinen, Riikkamaria Korhonen, Minttu Tervaharju, Veera Vähämaa ja Johanna Holmbäck. Varajäseninä toimivat Riikka Linjama, Katja von Wendt, Riikka Viinikanoja, Salla Tuukkanen, Mia Lempinen, Laura Herva ja Kati Inkala. Hallitus pyrittiin kokoamaan siten, että sen edustus on eri puolilta Suomea.

Osana toiminnan vastuullisuuden kehittämistä julkaistiin turvallisemman tilan periaatteet. Sisäiseen käyttöön hyväksyttiin muun muassa projektiohje.

Vuonna 2024 sanataiteen verkoston sisällä käytiin runsaasti keskustelua yhteisestä tilastoinnista. Tilastointilomake tehtiin ja tarkoitus on käyttää lomaketta useamman vuoden ajan. Tilastointi tulee olemaan tärkeä työkalu alan kehittämisessä ja viestinnässä tulevaisuudessa.

SSOS:n puheenjohtaja Tiina Åhlgren Sanataidefoorumissa Oulussa 2024.
Kuva: Ari Halonen

3. Vaikuttamistoiminta ja yhteistyöverkostot

Vuosi 2024 oli Suomen sanataideopetuksen seuralla aktiivinen vaikuttamisen ja yhteistyön vuosi. Yhdistys pyrki vaikuttamaan yleisellä tasolla sanataidealan rahoitukseen sekä taiteen perusopetustoiminnan aloittamisen rahoituksen kehittämiseen, sanataideopettajan koulutuspolkuun ja korkeakoulututkintoon sekä sanataidekasvatuksen toteutumiseen kaikkien koulutusasteiden opetussuunnitelmissa.

Vuoden aikana lisättiin niin oman sanataideopetuksen verkoston yhteistyötä kuin yhteistyötä muiden valtakunnallisten lukutaitotoimijoiden kanssa. Yhdistys osallistui Opetushallituksen Lukutaito-ohjelman toimintaan sekä Lastenkirja-alan yhteistyöverkoston toimintaan. Viestintäyhteistyötä Lukukeskuksen kanssa syvennettiin niin Lukukeskuksen koordinoiman Lukuviikon kuin Suomen sanataideopetuksen seuran koordinoiman Sanataideviikon osalta. Äidinkielen opettajain liiton kanssa aloitettiin yhteistyötä sanataiteen lukiodiplomin edistämiseksi.

Palkattu työntekijä mahdollisti sen, että Suomen sanataideopetuksen seura pystyi osallistumaan erilaisiin taidekasvatukseen, lukutaitotyöhön ja muihin olennaisesti sanataideopetuksen edistämiseen liittyviin tilaisuuksiin ja tapahtumiin sekä tuomaan näissä sanataiteen näkökulmaa esiin. Tällaisia olivat muun muassa Lukutaidon kuntafoorumi, Luova lukutaito -seminaari sekä Lastenkulttuurin vaikuttajatilaisuus.

Suomen sanataideopetuksen seura jätti kolme lausuntoa vuonna 2024. Nämä liittyivät kulttuuripoliittiseen selontekoon, nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaan (VANUPO) sekä luonnokseen perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta annetun asetuksen sekä perusopetusasetuksen muuttamisesta.

Yhdistys otti kantaa kulttuurileikkauksiin niin omilla verkkosivuilla kuin lehtiin tarjottavilla mielipidekirjoituksilla. HS ja Aamulehti eivät tarttuneet mielipidekirjoituksiin, mutta Kaleva julkaisi yhden mielipidekirjoituksen ja tämä myös poiki jatkokeskustelua mielipideosastolle. Yhdistys oli mukana Sakset seis! -vetoituksen tukijoiden joukossa.

Suomen sanataideopetuksen seura ilmoittautui Avoimuusrekisteriin. Vuonna 2024 tavattiin Opetusministerin erityisavustaja Laura Ollila, SDP:n sivistysvaliokunnassa mukana olevia kansanedustajia avustajineen sekä Kokoomuksen sivistyspoliittisen työryhmän kansanedustajia avustajineen. Loppuvuodesta edustaja Eeva-Johanna Eloranta jätti kirjallisen kysymyksen sanataideopettajan koulutuspolusta, mikä ilahdutti sanataidealan ammattilaisia. Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala vastasi kysymykseen. Suomen sanataideopetuksen seura järjesti jäsenistölleen tapaamisen valtiosihteeri Elina Laavin kanssa. Tässä tapaamisessa keskusteltiin kulttuuripoliittisesta selonteosta.

Suomen sanataideopetuksen seura osallistui Taiteen perusopetusliitto TPO ry:n edunvalvontaan ja päätöksentekoon työskentelemällä sen toimielimissä. Näitä ovat neljä kertaa vuodessa kokoontuva puheenjohtaja-toiminnanjohtajafoorumi ja kaksi kertaa kuukaudessa kokoontuva liittojen toiminnanjohtajakokous. Yhdistys välitti runsaasti tietoa taiteen perusopetuksesta niin kuntien kuin kansalaisopistojen suuntaan. Yhdistyksen edustajana Taiteen perusopetusliiton toiminnassa oli pj. Tiina Åhlgren Vantaan sanataidekoulusta sekä Suomen sanataideopetuksen seuran toiminnanjohtaja Ninni Pehkonen. Åhlgren edusti yhdistystä Taiteen perusopetusliiton hallituksessa sekä taiteen perusopetuslain uudistamisen työryhmässä. Pehkonen puolestaan osallistui Taiteen perusopetusliiton järjestämiin tilaisuuksiin sekä kokouksiin, joihin toiminnanjohtajat oli kutsuttu mukaan. Hän oli puhumassa Taiteen perusopetusliiton järjestämässä kansalaisopistoille suunnatussa tilaisuudessa sekä kestävään kehitykseen liittyvässä tilaisuudessa. Vuoden aikana osallistuttiin myös taiteen perusopetuksen rahoitukseen sekä Harrastamisen Suomen malliin liittyviin tilaisuuksiin.

Iso Taiteen perusopetusliiton jäsenjärjestöjen yhteinen ponnistus on OKKA-säätiön kestäväen kehityksen sertifiointin hakeminen ja vastuullisuussuunnitelman tekeminen. Tätä edistettiin läpi vuoden ja monia toimia muun muassa toiminnan läpinäkyvyyden edistämiseksi tehtiin, mutta itse sertifiointin audienssia haetaan vasta vuonna 2025.

Suomen sanataideopetuksen seura oli mukana Taide- ja kulttuurikasvatuksen observatorion toiminnassa taiteen perusopetuksen edustajana. Vuoden aikana osallistuttiin kokousten lisäksi muun muassa opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämään säätiöiden tapaamiseen, jossa keskusteltiin taidekasvatuksen rahoituksesta. Taide- ja kulttuurikasvatuksen observatorion sisällä käytiin runsaasti keskustelua myös lukiodiplomeista.

Vuonna 2024 yhdistys oli mukana Luovuutta politiikkaan -kampanjassa, jota Taiteen perusopetusliitto koordinoi sekä taiteen perusopetuksen harrastajille suunnatun Kulttuuriharrastamisen koetut vaikutukset -selvityksen toteuttamisessa. Suomen sanataideopetuksen seura osallistui myös vuonna 2026 Oulussa järjestettävien Taiteen perusopetuspäivien suunnittelu-työryhmään. Taiteen perusopetuslain uudistamiseen liittyen jäsenistöä kuultiin useampaan otteeseen.

Alkuperäiskuva: Teija Lauronen, Forssan kuvataidekoulu

4. Viestintä ja tiedontuotanto

Suomen sanataideopetuksen seuran viestintä noudatti vuonna 2023 valmistunutta viestintäsuunnitelmaa. Yhdistyksen pääasiallisena tiedotuskanavana toimivat jäsenille suunnattu sähköpostilista, Sanataide.fi-verkkosivut, sekä Facebook-sivu ja Instagram-tili sekä uusi, kaikille avoin ja maksuton uutiskirje, joka ilmestyi suunnitellusti neljä kertaa. Jäsenille lähetettiin ajankohtaisia asioita kokoava jäsenkirje kuukausittain. Näillä viestittiin sanataiteen tapahtumista, koulutuksista ja muista ajankohtaisista asioista. Viestintää tehtiin myös ruotsin kielellä. Viestinnässä huomioitiin erilaiset kampanja- ja teemaviikot, kuten Lastenkulttuurin juhleviikko, Lukuviikko ja Lapsenoikeuksien viikko. Suomen sanataideopetuksen seura oli myös tukemassa Vanhempainliiton Kiedo meidät tarinaan -lukuintokampanjaa muun muassa tuottamalla sisältöä Vanhempainliiton blogiin. Sanataiteella oli jälleen oma joulukalenteri.

Facebook-tykkääjien määrä oli vuoden lopussa 821, Facebook-seuraajien määrä oli vuoden lopussa 990. Instagramissa seuraajia oli vuoden lopussa 625. Uutiskirjeellä oli vuoden lopussa tilaajia 100 henkilöä. Sanataideviikolla oli myös oma Facebook-sivu, jossa viestittiin runsaasti Sanataideviikon sisällöistä.

Verkkosivuja katsottiin vuoden aikana noin 8200 kertaa, yksittäisiä kävijöitä oli noin 2600 henkilöä, eniten sivuilla kiinnosti etusivun lisäksi Materiaalit, Sanataideviikko, Sanataiteesta-sivu, Hehkuvat sanat, Ajankohtaista-artikkelit, Tapahtumat sekä Sanataidefoorumi. Sivuille tultiin pääsääntöisesti Googlen ja Facebookin kautta.

Suomen sanataideopetuksen seuran toiminnanjohtajaa haastateltiin Äidinkielen opettajain liiton Virke-lehteen sekä Idëbankenin verkkojulkaisuun. Toimintakertomuksessa jo aiemmin mainittujen tilaisuuksien lisäksi hän osallistui puhujana sanataideteemaiseen tilaisuuteen Valkeakosken kirjastolla sekä kertoi Suomen sanataideopetuksen seuran strategiatyöstä HUMAKin opiskelijoille.

Näkyvyyttä ja eri tapahtumia varten tilattiin uusi painos esitteistä ja näitä jaettiin runsaasti vuoden kuluessa. Sanataidefoorumille teetettiin oma roll-up.

5. Hankkeet

Yhdistys jatkoi OKM:n myöntämällä 200 000 euron erityisavustuksella valtakunnallista Hehkuvat sanat -lukutaitohanketta (Lysande ord). Hankkeessa toteutetaan erilaisia lukutaitoa ja lukutaitotyötä edistäviä sanataideprojekteja, joissa lapsia ja nuoria innostetaan lukemaan sanataiteen menetelmiä käyttäen. Projektien suunnittelussa ja toteutuksessa lapset ja nuoret olivat aktiivisina toimijoina mukana. Hanketta tehtiin kahdella kielellä, suomeksi ja ruotsiksi. Hankkeesta viestittiin aktiivisesti yhteistyötahoille ja muille sidosryhmille.

Vuoden lopussa avattiin 4.-luokkalaisille ja 9.-luokkalaisille suunnattu kysely lukemiseen, kirjoittamiseen ja lukutaitotyöhön liittyen. Kyselylomake toteutettiin moniammatillisessa yhteistyössä ja sen tekemisessä kuultiin myös muun muassa Opetushallituksen Lukutaito-ohjelman asiantuntijoita. Kyselyn ainutlaatuinen aineisto herätti myös tutkijoiden mielenkiinnon ja työ aineiston parissa jatkuu vuoden 2025 aikana.

Jäsenistölle toteutettiin kysely eri toiminnoista (mm. viestintä uudistus), joita on pystytty toteuttamaan OKM:n myöntämän erityisavustuksen turvin. Kyselyn sekä muun saadun palautteen perusteella jäsenet olivat olleet erittäin tyytyväisiä yhdistyksen toimintaan ja sen kehittämiseen.

Suomen sanataideopetuksen seura oli kumppanina Kulttuurikeskus PiiPoon koordinoimassa Kirsi Kunnas 100 -juhlavuodessa. Yhdistys toimi sisällöntuottajana Kirsi Kunnas 100 -kokonaisuuteen kuuluneessa Lasten runovallankumous -hankkeen koulutuksissa (400 osallistujaa). Koulutus oli osallistujalle maksuton ja sen rahoittajana toimi Opetushallitus. Yhdistys toimi yhteistyökumppanina Sanataideyhdistys Yöstäjän järjestämässä, lapsille suunnatussa, Kirsi Kunnas 100 -juhlavuoteen liittyvässä Haitulan runokaverit -kirjoituskilpailussa. Muut kilpailun yhteistyökumppanit olivat Kulttuurikeskus PiiPoo ja WSOY.

Tunnelmia Lysande ord -lukutaitohankkeessa (Sydkustens ordkonstskola).

Kuva: Jenni Skyttä-Forsell

6. Tapahtumat ja koulutus

Vuonna 2024 järjestettiin kaksi Sanataidefoorumia. Kevään Sanataidefoorumi järjestettiin toukokuussa Oulussa yhteistyössä Lumotut sanat -sanataideviikon kanssa. Tähän kaikille avoimeen tilaisuuteen osallistui yli 70 henkilöä. Marraskuinen Sanataidefoorumi oli suunnattu jäsenistölle ja se järjestettiin yhteistyössä Vantaan sanataidekoulun kanssa.

Elokuussa yhdistys järjesti Hehkuvat sanat – Lapsille ja nuorille mieleistä lukutaitotyötä -webinaarin, joka oli kaikille kiinnostuneille avoin ja maksuton. Webinaariin ilmoittautui 100 henkilöä ja Youtube-tallenteella katsojia oli 113.

Yhdistyksen toiminnanjohtaja vieraili yhteisöjäsenten luona (Lukukeskus, Kokkolan seudun opisto, Sanataideyhdistys Yöstäjä, Vantaan sanataidekoulu, Valveen sanataidekoulu) ja osallistui samalla ajankohtaisiin tapahtumiin. SSOS myös viesti omilla kanavissaan jäsentensä järjestämistä tapahtumista: Lumotut sanat -sanataideviikot Oulussa, Kirjakantti Kuopiossa, Kirjalitta - lastenkirja- ja sanataidefestivaali Tampereella ja TottaTarua - lastenkirjallisuustapahtuma Vantaalla. Sanataiteen asioita edistettiin myös osallistumalla mm. opetusalan suurimpaan tapahtumaan, Educaan.

Jäsenistöltä saatiin toive toteuttaa henkilöstöhallintoon paneutuva koulutus. Pikakelaus työnantajan velvollisuuksiin -koulutus järjestettiin elokuussa yhteistyössä Taide- ja kulttuurialan ammattiliitto TAKUn kanssa ja kouluttajana toimi varatuomari Kari Eskola.

Syyskokous valitsi SSOS:lle hallituksen vuodelle 2025.

Kuvassa vas. Monica Martens-Seppelin, Katja von Wendt, Tiina Åhlgren, Salla Tuukkanen, Minttu Tervaharju, puheenjohtajaksi valittu Riiikka Linjama sekä Annamari Typpö. Kuva: Ninni Pehkonen

Jäsenistölle tarjottiin mahdollisuus osallistua etänä pidettäville Sanataidekahveille, joita järjestettiin vuoden aikana useampi. Sanataidekahveilla keskusteltiin muun muassa taiteen perusopetuslain uudistuksesta, lapsille ja nuorille suunnatusta lukutaitokyselystä, tilastoinnista sekä sanataidealan yhteisen työehtosopimuksen tarpeesta.

Valtakunnallisella Sanataideviikolla (18.–24.3.2024) yhdistys haastoi eri puolilla Suomea toimivia sanataidekouluja yhteistyöhön konkreettisilla tehtäväideoilla. Myös kaikki Suomen peruskoulut olivat tervetulleita mukaan osallistumaan Sanataideviikon tehtäviin. Monet kirjastot lähtivät omatoimisesti Sanataideviikkoon mukaan, mikä oli ilo huomata. Teemana oli Villit ja leikkivät runot / Vilda och lekfulla dikter. Valmiita tehtäviä jaettiin yhdistyksen sosiaalisen median kanavissa. Sanataideviikko näkyi Lukukeskuksen uutiskirjeessä, Lukutaito-ohjelman uutiskirjeessä sekä Lastenkirja-alan yhteistyöverkoston tiedotteessa ja Lastenkirjainstituutin Lukemo.fi-sivustolla ajankohtaisissa uutisissa.

SSOS palkitsee vuosittain ansioituneen sanataiteen toimijan. Vuoden sanataideteko 2023 -palkinnon saajaksi valittiin sanataidekasvattaja, lastenkirjailija ja kirjallisuuskasvatuksen asiantuntija Pia Krutsin. Palkinto oli suuruudeltaan 500 euroa.

Vuoden sanataideteko 2023 -palkinnon saajaksi valittiin sanataidekasvattaja, lastenkirjailija ja kirjallisuuskasvatuksen asiantuntija Pia Krutsin.

Kuva: Ari Halonen

7. Talous

Suomen sanataideopetuksen seuran tulonlähteitä ovat vuosittain olleet yleisavustus, jäsenmaksut, koulutusten myynti sekä avustukset ja apurahat. Vuonna 2024 toiminnanjohtajan työsuhteen jatkamiselle etsittiin aktiivisesti rahoitusvaihtoehtoja. Yhdistys jätti muutamia hankehakemuksia yksityisille säätiöille sanataiteen kaksivuotisiin hankkeisiin liittyen, mutta apurahoja ei näihin myönnetty. Myöskään Sanataidetta on lukutaito! -tietoteoksen kirjoittamiseen ei saatu apurahaa. Yhdistyksessä selvitettiin mahdollisuuksia kansainvälisiin hankkeisiin osallistumiseen tai kansainvälisten hankkeiden koordinoimiseen sekä kartoitettiin potentiaalisia hankekumppaneita. Kansainvälisten hankkeiden hakeminen päätettiin kartoitusten perusteella aloittaa seuraavana vuonna.

Yhdistys teki jäsenhankintaa taloutensa kasvattamiseksi. Verkkosivuilla kerrottiin myös testamenttilahjoitusmahdollisuudesta.

Yhdistyksen tilikauden tulos vuonna 2024 oli 2 532,09 euroa, ylijäämäinen. Omaa pääoma oli 31.12.2024 yhteensä 3 043,09 euroa.

Toimintaa rahoitettiin opetus- ja kulttuuriministeriöltä saadulla 5000 euron yleisavustuksella sekä OKM:n myöntämällä kaksivuotisella erityisavustuksella (yht. 200 000), josta vuonna 2024 maksettava osuus oli 130 000. Tästä summasta jätettiin tarkoituksella osa käytettäväksi vuonna 2025. Yhdistyksen muut tulot koostuivat jäsenmaksuista, joita kerättiin 3450 euroa (vrt. ed. vuosi 2845 euroa), sekä muista koulutus- ja palkintotuotoista, joita oli 4200 euroa (vrt. ed. vuosi 3724 euroa).

Tilikaudella maksettiin palkkioita 22 henkilölle, luentopalkkioita 2 henkilölle ja kokouspalkkioita 9 henkilölle.

Yhdistyksellä työskenteli toiminnanjohtaja 80 % työajalla (määräaikainen sopimus 7/2025 asti). Tapahtumia, koulutus- ja muuta toimintaa toteutettiin myös projektikohtaisina palkkiollisina toimeksiantoina ja vastuuhenkilöiden vapaaehtoistyönä pääosin oman työnantajansa työajan puitteissa.

Seuran kirjanpitoa hoiti vuonna 2024 Minna Lääperi ja toiminnantarkastajana toimi Heikki Suominen.

